

ҮН БИРИНЧИ ЧАҚИРИҚ СССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ТҮҚҚИЗИНЧИ СЕССИЯСИ МАМЛАКАТ ЭКОНОМИКАСИННИ РИВОЖЛАНТИРИШДА КООПЕРАЦИЯНИНГ РОЛИ ВА СССРДА КООПЕРАЦИЯ ТҮҒРИСИДАГИ ҚОНУН ЛОЙИХАСИ ҲАҚИДА

ССРР Олий Совети, деди Н. И. Рижков, зүр ижтимо-хийчэйн аамдлагын төслийн молик масалан муҳокама цилинди, социалистик экономикикни ри-важлантарицаа, 1985 йыл апрелидээ партия бошлаган жамият турмушидаги революцион ўзгартшиларни чу-курлаштирицаа кооперацийнг роли ба ўргын түргисри да мамлакатда бүлүй ўтган катта принципиал муҳокама-ни якунлаши лозим.

Мамлакатда рўй берадиган ўзгаришларнинг прогрессив характери дозир, XIX партия конференцияси арафасида айниуса тұла-тұқс сезилип түрібди. Туб икисіндік ислоҳот кучкайи бормоқда. Демократиялаша ва ошкоралык янги позицияларни эгалламоқда. Энди қайта куриш йүлді яна бир катта қадам күйини социалистик қурилища чиннакам улкан имконияттандыра ахамиятта эта бұлған коопсекция қарапатини ҳар томонlama ривожлантириш учун кеңг үфқ очиши лозим.

М. С. Горбачевнинг колхозчилар ІV Бутуниттироқ съездидаги нутқида Ленинингри кооперация түгрисидаги таълимотини таҳлил қилиш асосида Владимир Ильич Лениннинг кооперациянинг ўсиши социализмнинг ўсиси билан айни бир мавони билдириши түгрисидаги энг муҳим foяларидан бирни равшан ифодалаб берилди. Ҳозирги шаронти таъбиқан кооперация жамиятимиз олдидаги турган олижаноб мақсадларга эришишинг таъсирчан воситаси, қудратли теззатлини эканлиги ишонтирилди тарзда ишботлаб берилди. Ҳозир бу — партия билан давлатнинг улакан бунёдкорлик ишида асосий вазифани — совет кишиларини тобора ошиб бораётган эҳтиёкларини фоят тўлашкуне қондириши вазифасини муваффакиятни ҳал этишини кўп жиҳатдан таъминлайди.

Мамлакатда кооперация ҳаракатин ривоҷлантириш учун, уни ҳақиқатан ҳам оммавий ҳодисага айлантириш учун ҳозир зарур сийёсий, иктиносидӣ ва социал шарт-шароит яратилган. Бу шарт-шароит жамшид турмушида инги жараёнлар тобора актироқ юзага келиб, мукарар тус олаётганлиги; демократиялаш амалда рӯёбга чиқаётганлиги, ошкоралик фель-атвор нӯрмасига, инсон ўз ишнинг хўжайнинг айланотганлиги туфайли вуужуда келмошида. Шу революцион ўзгартишларни яна-да чуқурлаштиринча ишлаб ҷиҳазар ва меҳнатни ижтимоий ташкил этишининг демократик усули бўлмиш кооперация мумумъиятни таҳдидайди.

рация муҳим роль уйнаши лозим.

Совет давлатининг олий органни муҳокамасига тадқим этилган кооперация тўғрисидаги Конун лойиҳаси қайта куришнинг маҳсулни бўлиб, қайта куришга хизмат қилинди керак. Унда иктиёсодий сиёсатдаги янгича ёндашув ўзининг конун тарзидаги инфодасини топган. Лениннинг социализм ва унинг битмас-тунгманас бунёдкорлик кучлари тўғрисидаги ўз ривожи билан мангу барҳаёт бўлган таълимоти бу ёндашувга асос

Күп көлімдерде оның тәжірибелілігін жаңынан дәлелдейді.

ни, уни меҳнаткашлар — колхозчилар, бошқа коопера-
торлар, ищцилар, хизматчи-
лар, олимлар, мутахассис-
лар, хўжалик раҳбарлари
фаол қабули этганликларини
курсатди. Ахолининг барча
табақалари бу ҳужжат қай-
та куришин жадаллаштириш-
га актив йўналтаганини
астойдил қўйлаб-
кувватлади. Бунинг сабаби
шуки, аввало янги қонун ко-
операция тузумининг ўзаги-
ни — унинг демократик ру-

хини ифодалайди ва ўз ҳимоясини олади.

Ҳужжатнинг социал куч-күдрати жуда катта. Қонун-ўз мөхити билан беосвиста мөхнат аҳлига, унинг манфаатларига қараштирган, бино-барин у социализм асосла-

рига мос бүліб тушади ва шу ассоларнинг қарор топнишига күмакладашди.

Лойхандын мухокама килиш давомиди, деди докладчи, күпдан-күп таклиф ва мулоҳазалар айттилди. Улар хужхануни узил-кесли ишлаб цицища бебаҳо ёрдам берди. Тушган таклиф ва мулоҳазалардан биронтаси эътиборисига колдирилмади. Элликка таомдадаға 42 тасира у ёки

Га маддада 42 тасла у еки бу тарода анилик, узгариши ва қўшимча киритилди. СССР Министрлар Советининг Раиси Қонун лоийасини муҳокама қилишда катнашсан барча гражданларга чукур миннатдорчилик билдири.

[Доклад қисқартыриб босил-
мек да]

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзоси,
СССР Министрлар Советининг Раиси депутат Н. И. РИЖКОВ доклади

апрелида партия бошлаган жамият турмушидаги рево-

ликни ҳаддан ташқари муш-
кул молиявий ахвол шарои-
ётган нарса мужассамлаш-

қишлоқ хұжалиғи ёки сано-

луклидир. Эҳтиёжни ҳисоби
одуб бўйшаб.

ташкилотлар ва граждан

содий жиҳатдан фойдалану-
структураси ҳаётй зарурат-
дир. Колхозни, матлубоба-
миятими товарлар ишлаб чи-
карни ва хизмат кўрсантиш-
кооперативами, бундан қатъ-
назар, ҳар қандай кооператив-
корхонасининг ўзгармас көиди-
даси, фаолиятнинг норма-
си ана шудир. Кооператив-
ратив катта ериб бериш ке-
йилляти, деб очумислик ке-
рак. Кооператив ютса биз
ҳаммамиз наф кўрамис. Коо-
ператив яшамоги учун катта
самара кўриб ишлапшикерак.
Акс ҳолда унинг ихтиёрида
мехнатга ҳақ тўлаш учун
ҳам маблағ бўлмайди. Чун-
ки кооператив барча турла-
нижини фаолияти учун дав-
лат юзашибор эмас.

Көнүн лойхасыда кооперативлар фАОЛиятын учун қуалай шартшоорталар яратышга мұлжалланған иктистойтік воститалар ва оныннан системасы тұла ажыртады. Бұлар — нарын белгилілік сиесіті, бақарор, аммо кооператив фАОЛиятыннан туралардың бүйінча табақалаштырылған солиң ставкалары, кредит учун процентлар, давлаттинге бөвөситін инвестицияларидір. Бү, наихот, давлаттың буюртмалари системасынан. Бы система кооператив махсусолығыннан алғалтта соғылыш имконияттарын береді. Алғындағы түрлі түшініктерге мәнле жағдайлар да маңызды.

Давлат буюртмаларини ба-
жарында кооперативларнг
иштерик хусусидагы давлат
сийесатининг негизи бу инти-
рекнинг қатъини ихтиёри-
гидадир. Бу кооперациянинг
хамма тулардига, жумладан,
коопсоюзларга ҳам таалуқли-
дир. Кооперативлар конкурс
асосида ва ўз ихтиёрилари
били давлат буюртмасини ба-
жарнига киришишларидек
ана шундай ёндапшув ўзини
батамон ойлади. Докладчи
қурилышда, көн саноатда,
қурилыш материаллари ва
ишлаб чиқарни техника
мақсадларидан тайланган
максудлолар ишлаб чи-
каришда банд бўлган коопе-
ративлар тажрибасини ми-
сол келтириди. Давлат буюрт-
масини баракаётган. Бу коопе-
ративларда меҳнат унум-
дорлиги 2—3 барвард ортди.
Шундай мағлубиятлар

Шунга мувоғиқ тарафда кооператорларнинг иш ҳақи ҳам юқоридир. Иккага томон ҳам бундан наф кўрмокда.

Кооперативларнинг муваффакияти ишлани учун нарх белгилашга тегизли ёндашувлар ҳам зарур. Коопсацияда қўйланилаётган нарх сисеятин ишлал чицища ўз тақрибамишин ҳам ёдда тартилозим. Товарларга реал эҳтиём ҳисобга олинмасдан ўзбомчимлик билан нарх даражасини чеклаш чайковчиликнинг ба бозордаги бошқа салбий ходисаларни жиддий тарафда кескинлашвару олиб келади. Муаммони нархларни самарали усулда тартибга тушириб туриш йўли билантина ҳал этиш мумкин. Бир томондан — етти ўзлашиб, бир кесим иктисолиди.

бэр кесио, иңтисодин жи-
ҳатдан асосланган солиқ
сиёсатини құллаш лозим.
Иккінчи томондан — соғлом
ракобатни хар томонда-

Кооперация көңгүлдеме
ривожланган шароитда, нарх
даражасын, аввало, коопера-
тивлар билән товарлар боз-
зорида улар маңзулотининг
истеъмолчилири ўргасидаги
йўзар муносабатларга боғ-

журналистами. Был
ликидир. Бы ўрнда қатый
конунгил амал қиласа. Чун-
ки ўз махсулотини зарар
кўриб сотаётган кооператив
номал ривожлан олмайди.
Айни вақтда харидор ҳам
товарнинг истеъмол хусусият-
ларига ва ўз даромадларига
мос бўлмаган бахода уни со-

ти олмайды. Башкычай айтганимизда, нарх белгилаш жараёнинг талаб ва эҳтиёж принципи ҳам киради. Бу принцип истеъмолчи ва товар ишлаб чиқарувчининг манбаатларини мувозанатга келтиради.

тиради.
Хаёт ана шу принципнинг бузилиши, нарх белгилашдаги ўзбощимчалик ишлаб чиқариши ўсшининг секинлаштиришини кўрсатди. Оқибатда айрим товслар тақчид бўлиб колади. Пул мумомаласидан.

булило ўолади. Пул муомала-
си бузилади. Шу боисдан
жан қонун лойихасида бозорни
назарда тутиб ишлап-
тетган коопсативларга нарх
багишталди.

Белгилаша каттароқ ұкуң-
лар берилган.

Айнан өзінде конуң давлат
йүйі билан нархни тартыға
солып чегараларини ҳам
белгилайды. Биринчидан, агар
колхоз өкі башқа кооператив
түрінде маңдасынан давлат
буюртмасынан бажарып қисо-
быдан реализация күләмтегі
бұлса, нарын марказлашты-
рилган тартығда белгиланады.
Иккінчиден, кооператив ма-

Иккинчидан, кооператив маҳсулот тайёрлар утун давлат ресурсларидан ажратиб берилган хом ашёдан фондалангаётган бўлса, нарх марказлаштирилган тартибида белгиланади, ва ниҳоят, учнайдан, кооперативга марказлаштирилган тартибда ажратиб берилган маҳсулотлар билан савдо қилинаётганинида давлат нархлари чакана нархларни белгидашнинг асоси бўлиши лозим.

